

Verslag Deskundigengroep Dierziekten

Telefonisch overleg 5 juli 2022

Onderwerp: Afrikaanse varkenspest bij varkens

Deelnemers

J.A. Stegeman (voorzitter), T. Ploegaert, H. Jansman, J. Rijks, O. Schreurs, M. Houben, E. Koffeman, A. Bouma (secretariaat)

Op 2 juli 2022 is een besmetting met Afrikaanse varkenspest vastgesteld op een varkensbedrijf Emsbüren, in de Duitse deelstaat Nedersaksen, in de Landkreis Emsland. Dit bedrijf ligt op ongeveer 15 km van de Nederlandse grens, bij Denekamp.

Het is een bedrijf met 280 zeugen en ongeveer 1500 biggen. De gebruikelijke maatregelen (conform verordening (EU) 2020/687) zijn door Duitsland ingesteld.

Er is nog geen verdere informatie beschikbaar, niet over mogelijke besmettingsroutes, noch over andere besmette bedrijven of de situatie bij wilde zwijnen.

U wordt gevraagd een risicobeoordeling te doen van de situatie in Duitsland wat betreft kans op besmetting van varkens in Nederland, gehouden of wild.

Informatie-uitwisseling tussen leden deskundigengroep dierziekten

Er is niet meer informatie beschikbaar van de Duitse autoriteiten en de deskundigen hebben niet meer informatie gekregen via hun eigen netwerk dan wat nu bekend is. Menselijk handelen achten de deskundigen zeer waarschijnlijk als bron van de besmetting. Het is niet bekend of de Duitse autoriteiten de afgelopen maanden in dit gebied een monitoringprogramma voor wilde zwijnen hebben uitgevoerd.

Wat betreft de vragen hieronder geven de deskundigen aan dat de onzekerheid van hun inschattingen erg hoog is, gezien de summiere informatie die op dit moment beschikbaar is.

Vragen aan de deskundigen

1. *Gezien de AVP besmetting op 2 juli in Emsbüren en elders in de EU, hoe groot schat u de kans¹ in dat het virus wordt geïntroduceerd op locaties met varkens (commercieel en hobbymatig gehouden; binnen en buiten gehouden)?
Is die kans door de recente uitbraken in Duitsland en overige ontwikkelingen in de EU gewijzigd?*

AVP leek de afgelopen jaren in EU als een soort olievlek te spreiden, maar de afgelopen maanden zijn er meer gevallen geweest waar het virus over grote afstand is verspreid. Dergelijke grote sprongen zijn vrijwel zeker het gevolg van menselijk handelen, omdat het de actieradius van wilde varkens ver te boven gaat. Verplaatsingen over grote afstand zijn in de afgelopen maanden waargenomen in Italië en Duitsland. Het vaker voorkomen van grote sprongen van het virus in Europa maakt ook dat de kans op infectie van een varkensbedrijf in Nederland is toegenomen ten opzichte van de inschatting gedaan in december 2021, ook als de uitbraak in Emsland niet wordt meegewogen.

De situatie in Duitsland en Italië verschilt natuurlijk van die in Nederland, de houderijen zijn in sommige opzichten anders. Er wordt in Duitsland bijvoorbeeld door houders vaker zelf voer gemengd. Dit maakt het lastiger om de introductiekansen tussen lidstaten een op een te vergelijken.

¹ Duiding kwalitatieve risico's: zeer klein (onwaarschijnlijk, maar is mogelijk, <1%); klein (niet onwaarschijnlijk, maar kans op introductie is veel kleiner dan kans op geen introductie < 10%); medium (zou me zeker niet verbazen als AVP wordt geïntroduceerd, maar ook niet als het niet wordt geïntroduceerd, 10-50%); hoog (de kans dat AVP wordt geïntroduceerd is groter dan de kans dat het niet wordt geïntroduceerd, 50-90%); zeer hoog (het is waarschijnlijk dat AVP wordt geïntroduceerd, de kans dat AVP wordt geïntroduceerd is veel groter dan de kans dat het niet wordt geïntroduceerd, >90%)

Er wordt door Duitsland traceringswerk verricht om de besmettingsroute te achterhalen en riskante contacten te identificeren. Als er contacten zijn geweest tussen het besmette bedrijf in Duitsland en Nederland, dan is afgesproken tussen Duitsland en Nederland dat de Nederlandse autoriteiten hiervan op de hoogte worden gebracht. De mate waarin deze contacten zijn geweest en het type contact beïnvloeden de kans van besmetting in Nederland. Die informatie is er nu nog niet.

Als dit een geïsoleerd geval is dat door Duitsland snel wordt gecoupeerd, schatten de deskundigen de kans op besmetting van een varkensbedrijf in Nederland de komende weken in als klein, tot maximaal medium; de kans is dan iets toegenomen ten opzichte van de inschatting in december 2021, en is gebaseerd op de bovengenoemde bewegingen van het virus in Europa en mogelijke Nederlandse contacten in de besmette regio. Als er virusverspreiding tussen bedrijven in Duitsland is of een besmetting bij wilde zwijnen, dan wordt de kans aanzienlijk hoger ingeschat.

De kans van verspreiding door wilde zwijnen in Nederland is nu klein, omdat er nog geen aanwijzing is dat er een infectie zit bij zwijnen in het aan Nederland grenzende deel van Duitsland. Als die populatie wel besmet raakt of al is, dan is de kans zeer groot dat ook de wilde zwijnen in Overijssel besmet raken.

Goede informatievoorziening aan varkenshouders, dierenartsen en anderen is belangrijk. Iedereen moet alert zijn en blijven. Dit geldt zowel voor het opsporen en melden van verdachte verschijnselen bij varkens, als voor het rapporteren en voorkómen van contacten met varkens in het getroffen gebied.

2. *Gezien de besmetting op 2 juli in Emsbüren en elders in de EU, hoe hoog schat u de kans in dat AVP in Nederland in de wilde zwijnenpopulatie in Nederland wordt geïntroduceerd? Is deze kans gewijzigd door deze uitbraak?*

Ook voor de wilde zwijnen in Nederland geldt dat het risico is toegenomen ten opzichte van december 2021, omdat er grotere sprongen van het virus in Europa worden waargenomen en er nu een varkensbedrijf net over de grens besmet is geraakt.

Als dit een geïsoleerde uitbraak blijft dat door Duitsland snel wordt gecoupeerd, schatten de deskundigen de kans op besmetting van in Nederland voorkomende wilde zwijnen de komende weken/maanden in als klein, tot maximaal medium. Als er virusverspreiding tussen bedrijven in Duitsland is en een besmetting bij wilde zwijnen, dan wordt de kans aanzienlijk hoger ingeschat.

De kans van verspreiding van het virus door wilde zwijnen is nu klein, omdat er nog geen aanwijzing is dat er een infectie zit bij de zwijnen in Duitsland. Als er besmette wilde zwijnen zijn in het aan Nederland grenzende deel van Duitsland, is de kans zeer groot dat ook de zwijnenpopulatie in Overijssel wordt getroffen.

3. *In welke mate vermindert het aanleggen van afrastering van buitengehouden varkens de kans op introductie van virus gezien de huidige situatie?*

De deskundigen stellen dat het altijd noodzakelijk is dat houders van varkens een deugdelijke afrastering hebben, waar varkens binnen blijven en zwijnen buiten. Dit vermindert het contact met wilde zwijnen en werpt ook een barrière op voor het ongewenst bijvoeren van de varkens door voorbijgangers. Als wilde zwijnen niet besmet zijn, in Duitsland of Nederland, draagt afrastering op dit moment weinig bij aan het verkleinen van de kans op besmetting met AVP virus door wilde zwijnen naar buitengehouden varkens. Het is belangrijk dat snel meer bekend wordt van de situatie in de wilde zwijnen in het aan Nederland grenzende deel van Duitsland.

Het is erg belangrijk dat dood gevonden wilde zwijnen in de Overijsselse grensstreek met PCR worden onderzocht op AVP om snel meer zekerheid te krijgen over de aan- of afwezigheid van het virus in de wilde zwijnen. Een PCR uitvoeren op monsters bij 'gezonde', geschoten dieren (waar geen verschijnselen zijn te zien die duiden op een mogelijke besmetting met AVP virus) achten de deskundigen minder zinvol, omdat de kans op een positieve PCR test bij gezond ogende geschoten zwijnen heel erg laag is volgens onderzoek van EFSA.